

MAFFIALÁNYOK

Apám, a gengszter

POZSONYI JANKA

JONAS CARPIGNANO EGY MAFFIACSALÁDBA SZÜLETETT TINILÁNY TÖRTÉNETÉVEL TESZ PONTOT A DÉL-OLASZ FILMTRILÓGIÁJA VÉGÉRE.

Gioia Tauro 20.000 fős kikötővárosa a csizma orrában, Calabriában fekszik. Ide érkezett tíz évvel ezelőtt egy rövidfilmet forgatni az olasz-amerikai gyökerű Jonas Carpignano, akire olyan elemi erővel hatott a város és a lakóinak energiája, hogy a kisfilm mellett, a helyiek közreműködésével három nagyjátékfilmet is leforgatott itt. A trilógia összes darabjának Cannes-ban volt a bemutatója – a *Mediterranea*, az *A Ciambra* és a most bemutatott *Maffialányok* (*A Chiara*) egymástól független történetek, amelyeket a visszatérő karakterek, Gioia Tauro élettere és a rendező dokumentarista szemlélete mégis szorosan összefűz. Carpignano hősei helyben felfedezett, remekül instruált amatőr színészek (az *A Ciambra* és a *Maffialányok* esetében egész családok), akik fikciós keretek közt engednek betekintést a saját életükbe.

A *Mediterranea* hőse, Ayiva, egy jobb élet reményében érkezik Burkina Fasóból Euró-

pába, Gioia Tauro menekülttáborában lehorgonyozva igyekszik néha becsületes, néha illegális eszközökkel pénzhez jutni és támogatni az otthon maradt családját, miközben a helyi maffiával és a város szélén élő mélyszegény roma közösséggel is kapcsolatba kerül. Üzletei során sodródik mellé Pio, a helyi roma fiú, aki fiatal kora ellenére talpraesett seftes. A trilógia második része a tizennégy éves Pio történetét viszi tovább, a generációkon át vándorló, végül a dél-olasz városban kikötő roma kolónia életét mutatja be, ahogy a calabriai maffia, a 'Ndrangheta' keze alá dolgozva, sokszor pedig őket megkerülve igyekezik kitörni a mélyszegénységből. Pio bátyja nyomdokaiba lépve egyre csak növelné a lopások tétjét, bajtársa pedig továbbra is Ayiva, de eljön a pont, amikor döntenie kell a családi kötelezettségek és a barátja között.

„Válaszút elé kerül”
(Swamy Rotolo)

Pio felnövéstörténetének párja és ellenpólusa a trilógiát záró *Maffialányok*, ami a helyi alvilág kulcsfigurájának lánya, Chiara története – a ponyvákól összetákolt, jövő nélküli menekülttábor és a romanegyed után Gioia Tauro társadalmi hierarchiájának felső szintjéig jutunk. A 15 éves lány harmonikus környezetben éli az életét, tanul, sportol vagy a barátaival lóg. Mikor a testvére nagyszabású születésnap bulijának közelében felrobban egy autó, az apja elszökik a helyszínről és nem megy haza, másnap a hírekben pedig körözött bűnözőként hivatkoznak rá.

Chiara boldog tudatlanságát ezernyi kérdés váltja fel, de anyja és nővére sokatmondóan hallgat (vagy rutinszerűen felhangosítja az autórádiót a lehallgatások miatt), így egyedül kezdi el felgöngyölíteni a szálakat. Ahogy fokozatosan tisztulnak ki előtte apja alvilági üzletei, és a helyiek szemén kezdi el vizsgálni családját és a saját életét, Pióhoz hasonlóan ő is morális dilemmába, majd válaszút elé kerül.

Carpignano az olasz neorealizmus egykori hagyományát friss szellemében tudja feleleveníteni, dokumentarista eszközökkel követi a szereplőit, beépül az üzleti, bajtársi és családi kapcsolatok szövetébe. A városban kialakított szoros barátságai kiváltságos közelségbe helyezik őt és vele együtt a nézőt is. Ayiva, Pio és Chiara történetével sikeresen lerombolja a sztereotípiákat, emberi arcokat rak „a menekült”, „a roma” és „az olasz maffia” általánosító jelzői elé.

A dokumentarista stílus mellett Carpignano a mágikus realizmusnak is teret ad. Pio előtt az általa sosem ismert dédapa szelleme jelenik meg, Chiarának pedig alvás közben érkezik meg a kulcs az apja hollétéhez – ál-mában, majd a valóságban is talál egy titkos csapóajtót a nappaliban, ami egy ház alatti bunkerbe vezet. Carpignano ráérős tempóban helyezi le az alapokat – ahhoz, hogy lássuk Chiara mit veszíthet el, gondosan elidőzik a családi békecségekben, felhőtlen tinikorának utolsó másodpercein, de ahogy a szülőnap bombá robban, ezek az építőkövek, az apa viselkedése is új megvilágításba kerülnek. A szereplők érzelmi utazása a kamera mozgásában is tükröződik, Chiara krízisét gyakran kíséri zaklatott kézikamera, a morális döntéseit pedig Gioia Tauro labirintusszerű, kiismerhetetlen és sötét utcái húzzák alá. A jómódban felnövő Chiara jelene és jövője egyértelműen fényesebb, mint Carpignano másik két hőséneke, de a családját és saját identitásának meghasadása nem kevésbé szívet tépő.

MAFFIALÁNYOK (A Chiara) – olasz, 2021. Írta és rendezte: **Jonas Carpignano**. Kép: **Tim Curtin**. Zene: **Benh Zeitlin** és **Dan Romer**. Szereplők: **Swamy Rotolo** (Chiara), **Claudio Rotolo** (Claudio), **Carmela Fumo** (Carmela), **Grecia Rotolo** (Giulia). Gyártó: **Stayblack Productions / RAI Cinema**. Forgalmazó: **Vertigo Média**. *Feliratos*. 121 perc.

